

Vinko Šega

Na
obronkih
suhlega jezera
Pravljice

Vinko Šega

NA OBRONKIH SUHEGA JEZERA
Pravljice

VINKO ŠEGA

Na obronkih
suhega jezera
Pravljice

Družina
2014

Vinko Šega

(1917–2013)

Na vidovo, v soboto, 15. junija 2013, je odjeknila novica, da je prenehalo biti plemenito srce prelata Vinka Šege, dolgoletnega župnika v Robu, zadnji dve leti pa oskrbovanca Duhovniškega doma na Lepem potu v Ljubljani. 29. maja 2013 je dopolnil 96 let in 4. julija bi praznoval železni jubilej, 70 let mašništva. Mesec dni pred smrtjo je nekoliko oslabel, a kazalo je, da se bo zdravje izboljšalo. Toda Bog je presodil, da je njegova življenjska knjiga spisana, in ga je poklical k sebi.

Vinko Šega se je rodil 29. maja leta 1917 v Grahovem pri Cerknici, bil je četrti od devetih otrok. Štiri brate mu je vzela druga svetovna vojna (Lojze in France) oz. maščevanje po njej (Jože in Stanko). Poleg njega sta se za duhovni poklic pri sestrah usmiljenkah odločili dve sestri. V duhovnika je bil posvečen v ljubljanski stolnici 4. julija 1943. Dvanajst duhovnikov je takrat stopilo pred škofa Gregorija Rožmana. Tega dne leta 1943 ga je škof dr. Gregorij Rožman z enajstimi drugimi duhovniki v lju-

bljanski stolnici posvetil v duhovnika. Po novi maši v domačem Grahovem pri Cerknici je gospod Vinko dobil dekret za kaplana v Kočevju, a je zaradi vojnih razmer ostal v domači župniji ob ostarelem župniku Alojziju Westru. Tu je septembra 1943 doživel nemško bombardiranje Grahovega, 24. novembra 1943 pa znani partizanski napad na domobrance, ko je med devetintridesetimi pobitimi tragično umrl tudi pesnik France Balantič. Doživel je požig domače farne cerkve in kruto pobijanje domobrancev. Leta 1946 je bil imenovan za kaplana h dekanu Karlu Gnidovcu v Žužemberk. Komunistični teror v fari je bil hud in vedela sta, da sta nadzorovana. 21. maja 1952 so ju z dekanom zaprli naprej za 20 dni, nato pa sta ostala v zaporu v Novem mestu do zloglasne obsodbe na insceniranem sodnem procesu 12. septembra leta 1952. Obsodili so ga na pet let zopora (razlog: zapis na razglednici župniku s Planine: »dobil 20 dni dopusta in ... 17.000 dinarjev nagrade« – norčevanje iz oblasti, v resnici pa je ta od njega zahtevala, da obsodi škofa Rožmana). Zapor je prestajal v Novem mestu, Ljubljani, na Igu, v Mariboru in Rogozi. Po 1612 dneh je bil 12. julija 1956 pogojno izpuščen. Škof Vovk ga je imenoval za upravitelja župnije Suhor, kjer je ostal do leta 1967. Tja je prišel v težke razmere, saj je bilo župnišče porušeno, ljudje pa prestrašeni zaradi pobojev med vojno. Dolgo časa je bival v zvoniku, učilnico je imel v zakristiji, kuhinjo pa v nekdanjem hlevu. Nato je prišel za župnika v Šmartno pri Litiji, od koder je soupravljal še župnijo Javorje in opravljal tudi službo dekana. V letih 1981 do 1990 je bil župnik v Šentlovrencu na Dolenjskem, od koder je upravljal župnijo Sela Šumberk. Nato je bil od leta 1990 do jeseni 2011 župnik v Robu, od koder je nekaj časa oskrboval tudi Goro. Za Rob se je odločil, čeprav bi

se lahko upokojil, a ko je vedel, da Rob ne bo imel duhovnika, se je velikodušno odzval škofovi prošnji. Tu se je z mladostno zagnanostjo vrgel v pastoralno delo. Organiziral je mladinsko skupino, katehumenat za odrasle, oratorije ... mladenič pri devetdesetih!

Zaradi zveste službe Cerкви v času preganjanja in stisk ter požrtvovalnega služenja na zahtevnih župnijah ga je leta 1998 papež Janez Pavel II. odlikoval z naslovom prelat.

Ko gledamo na njegove življenjske postaje, lahko rečemo, da je bil gospod Vinko duhovnik z vsem srcem. Kot biseromašnik je zapisal: *»V nobenem poklicu ne bi bil bolj srečen. Najbolj srečen sem bil ob novih mašah v mojih župnijah, pa ob slovesnostih prvega svetega obhajila mojih učencev in v zaporu ob sodni obravnavi, ko sem pričal v obrambo škofa Rožmana. Še danes se mu vsak dan priporočam!«* Odlikovala ga je zvestoba škofu in Cerкви. Mladim duhovnikom je rad naročal: *»Zvesto se držite Cerkve!«* Izkusil je sovraštvo do Cerkve v krivičnem sodnem procesu, na dolgih in mučnih ter ponižujočih zaslišanjih (na neko binkoštno soboto so ga zasliševali kar 16 ur, do pol dveh zjutraj). Ko prebiramo knjigo, ki jo je izdal ob svoji diamantni maši, z naslovom *Dano tisto uro* (izšla je pri Družini leta 2008), vidimo gospoda Vinka kot herojskega pričevalca za Kristusa. Pri tem je glasnik in učitelj sprave in odpuščanja, kakor je zapisal tudi v uvodu v svojo knjigo: *»Vsem, ki so mi delali krivico: zasliševalcem, paznikom, tožilcem, krivičnim sodnikom, krivim pričam in drugim iz srca odpuščam. Molim zanje. Boga prosim za njihovo časno in večno srečo, da bi našli neskončno usmiljenje pri Bogu in vsi prišli v nebesa. Vesel bi bil, če bi se mogel z njimi srečati že na tem svetu, nekoč pa v blaženi večnosti.«*

Pogrebno slovo v Robu v ponedeljek, 17. junija 2013, je zaradi zadržanosti nadškofa Stresa vodil škof dr. Anton Jamnik. Množici vernikov iz Roba, iz rodnega Grahovega in župnij, kjer je deloval, se je pridružilo 50 duhovnikov. Pri maši je arhidiakon prebral pismo nadškofa Stresa, ki je gospoda Vinka označil za »gorečega, neomajnega in svetega duhovnika«. Škof Jamnik je v pridigi poudaril njegov svetel in vesel, tudi humoren značaj. Po maši so o lastnostih in zaslugah pokojnika spregovorili še ribniški dekan, župan občine Velike Lašče, ključar župnije Rob, zastopnica robarske mladine, predstavnik župnije Šmartno in zastopnik sorodnikov.

Gospod Vinko je bil zaradi preganjanja, ki ga je preстал po vojni iz sovraštva do vere in Cerkve, že spoznavalec. Ob njegovi smrti in pogrebu pa se je pokazalo, da se poslavljamo od svetniške osebnosti. Naj zdaj prosi za Cerkev na Slovenskem in slovenski narod, da bi zaživel v spravi in spoštovanju, kakor jo je živel in oznanjal rajni gospod prelat Vinko.

FRANCI PETRIČ

(Družina, št. 25–26, 23. junija 2013)

Spomin na župnika Vinka Šego

Želja in potreba po obnovi orgel v župnijski cerkvi v Robu mi je bila dolgo znana. Nekega nedeljskega popoldneva pozno jeseni leta 2010 me je presenetil telefonski klic: »Tukaj župnija Rob. Gospod, ali bi bili pripravljene obnoviti naše orgle? Želim, da naredimo še to delo, da bo s tem cerkev v celoti prenovljena. Imamo tudi zavzeto organistko Romano. Orgle moramo urediti, da se ne bo stalno mučila!«

Iz spoštovanja do župnika sem se na prošnjo hitro odzval. Začeli smo z razgovori. Ob koncu leta 2010 so v župniji sprejeli odločitev za prenovo. Orgle so najdražji del cerkvene opreme, zato taka odločitev ni lahka in terja pogum. Ob gospodu župniku so bili takrat zbrani ožji župnijski sodelavci. Ključar g. Milan Tekavec mi je zaupal: »To bomo sedaj še zmogli, ker imamo župnika, ki je spoštovan in predstavlja avtoriteto.« Občudoval sem takšno zaupanje in povezanost. Iz tega ozračja sem črpal dodatne motive za delo in se še bolj zavedal svoje odgovornosti.

Začeli smo s temeljito prenovo orgel. Piščali smo prepeljali v delavnico v Hoče. Sam sem zaradi bližine robarski župniji posebej veliko delal v cerkvi. V župnišču, kjer nam je sestra pripravljala hrano, smo delavci občutili župnikovo veliko skrb in pozornost do nas. Leta se tu niso nič poznala. V kuhinji se nam je pri mizi vedno pridružil. Zanimal se je za delo in se veselil opravljenega. Pripovedoval nam je tudi o svojem življenju.

Pri nekem takem skupnem kosilu sem se mu zahvalil za knjigo *Dano tisto uro*, ki mi jo je podaril. Izrazil sem občudovanje nad njegovim pisanjem.

Zavedal se je, da se čas njegovega zemeljskega bivanja počasi izteka. To je v pogovorih tudi omenjal. Zaupal mi je tudi, da ima še eno željo. Želel je, da bi izšla knjiga pravljic, ki jih je imel v spominu. Spodbujal sem ga. Ko sem ga vprašal o naslovu knjige, me je znova presenetil. »**Na obronkih suhega jezera,**« je dejal. Nisem razumel, bil sem začuden. Opazil je moje začudenje in mi začel iskrivo razlagati: »To nosim že od doma. Doma so nam pravljice pogosto pripovedovali in otroci smo poslušali z odprtimi očmi in ušesi ...« Ko sem se spomnil njegovega rojstnega kraja, sem hitro doumel.

Slovesna blagoslovitev obnovljenih orgel iz leta 1870 v župnijski cerkvi Marijinega rojstva v Robu je bila 17. julija 2011. To je bil velik zahvalni dan. Uresničena je bila še zadnja velika želja robarskega župnika, spoštovanega prelata Vinka Šege. Odložil je veliko skrb, ki si jo je naložil v resnično pozni starosti. Žarel je od veselja.

BRANE KOŠIR

Sodražica, septembra 2014

1. Jezus in sv. Peter

Nekoč sta Jezus in njegov zvesti apostol Peter hodila po prašni in vroči cesti ... Ker sta že dolgo hodila v vročem sončnem dnevu, sta bila oba močno utrujena. Posebno Peter je imel težke noge in je začel zaostajati. Jezus je od časa do časa moral Petra malo počakati, da sta se lahko spet kaj pogovarjala. Ko se je razdalja med njima spet malo zmanjšala, je Jezus z nogo pokazal v prahu ležečo železno matico in rekel Petru:

»Poglej, matica je na cesti, daj, poberi jo, morda bo kje še prav prišla, škoda jo je, da bi se zgubila.« Utrujeni Peter pa se ni hotel pripogniti in pobrati maticice:

»Le kaj bom z njo?«

Potem se Jezus pripogne, pobere matico in jo da v žep. Peter razmišlja, kaj bo Jezus z matico. Šla sta po cesti naprej. Pred njima je bila vas. V hiši ob cesti je bila kovačnica. Pred njo je stal nov okovan voz. Mojster kovač je vneto nekaj iskal v zaboju s starim železom. Jezus stopi k mojstru:

»Kaj pa tako iščete med tem starim železom?«

»Voz je okovan, manjka le še ena matica,« pravi kovač, »in iščem, če bi jo našel tu notri, da ne bi bilo treba delati nove, kar bi me precej zamudilo.« Jezus mu pokaže svojo matico in mu reče:

»Morda pa bo tale prava, našel sem jo v prahu na cesti.« Kovač pomeri matico pri vozu in vesel reče:

»Ravno prava, oh, koliko dela si mi prihranil. Dam ti zanjo več, kot je vredna. Samo ta matica je manjkala, zdaj je voz dokončan.«

Mojster je dal Jezusu precej kovancev, ne da bi štel. Oba sta se zahvaljevala drug drugemu, oba sta bila vesela. Jezus in Peter sta spet stopila na cesto. Peter je gledal Jezusa, kaj bo naredil s kovanci, ki jih je dobil. Jezus jih je spravil v žep. Po bližnjici čez ovinek ceste se jima približa žena z velikim jerbasom na glavi. Jezus jo pozdravi:

»Težko breme imate v tej vročini, greste še daleč?«

»V mesto grem, da češnje prodam,« reče žena z jerbasom.

»Kaj bi mi dali češenj za tele kovance?« jo poprosi Jezus.

»O, prav rada, bom vsaj laže nosila,« odvrne žena.

Ko je kupčija sklenjena, žena z jerbasom odide po stezi na cesto. Peter pa gleda in čaka sočnih sadov. Pa ni bilo nič, Jezus je dal češnje v žep in sta šla po stezi drug za drugim. Peter je hodil bližje za Jezusom v upanju, da bo dobil češnje. Nič ne reče, le sline požira ... Končno pa le pade temno rdeča češnja hrustavka na stezo, Jezus jo je spustil iz žepa. Peter se je pognal naprej, se sklonil in jo pobral. Takoj je zginila pod njegovimi zobmi. Kmalu je padla druga, čez nekaj časa tretja, nato četrta in tako naprej, dokler ni bila vrečka v Jezusovem žepu prazna. Vsakokrat se je Peter hitro sklonil, pobral in pojedel okusen sadež. Ko sta prišla

do sence pod mogočnim drevesom ob stezi, se je Jezus ustavil in rekel Petru:

»Glej, Peter, kako si bil nespameten, ko me nisi ubogal in nisi pobral železne matice, ki je ležala v cestnem prahu in sem ti jo z nogo pokazal. Takrat bi se samo enkrat sklonil, matico dal kovaču in kupil češnje. Samo enkrat bi se sklonil, če bi me ubogal. Tako pa si se moral tolikokrat pripogniti, za vsako češnjo posebej.«

Petra je bilo tako sram, da se je pozabil Jezusu zahvaliti za prav dobre češnje, ki so bile krepilne za telo in so bile pouk za njegovo dušo.

Pred večerom sta prišla do večje kmetije. Ob gospodarskem poslopju so bile velike kopice zloženih pšeničnih snopov. Ponudila sta se gospodarju za pomoč pri mlačvi pšenice. Gospodar je bil s tem kar zadovoljen. Po večerji sta šla Peter in Jezus k počitku na hlev, na krmo. Ker sta bila zelo utrujena, sta kmalu trdno zaspala. Noč je bila prekratka, začelo se je daniti. Gospodar je krmil živino in čakal, da bosta delavca prišla s hleva in poprijela za delo. Pa ni bilo nič, vse je bilo tiho. Gospodar gre do vrha lestve na hlev in ju pokliče, da delo čaka. Malo se obrneta, suha krma malo zašumi, nato pa spet vse utihne. Čez čas gre kmet spet na hlev. Bil je bolj glasen kot prej, bil je že jezen. Ker ju ni bilo s hleva, je vzel palico, šel na hlev in med glasnim godrnjanjem s palico večkrat udaril po prvem, po Petru. Ta je od bolečin zastokal: »Saj greva!« Gospodar odide v upanju, da gresta za njim. Pa ju ni bilo, spet sta zaspala. Spet pride gospodar, še bolj jezen, spet pada po Petru, da se zvija od bolečin. »Saj greva,« reče Peter z zaspanim glasom.

Ko gospodar med godrnjanjem spet odide, reče Peter Jezusu: »Že dvakrat sem jih jaz dobil, ker pri kraju ležim. Dajva,

zamenjajva ležišči, da boš ti pri kraju, jaz pa pri strani,« prosi Peter Jezusa.

In tako sta naredila in ležišči zamenjala, nato pa zopet zaspala. V spanju je imel Peter čudovite sanje, kako po stezi za Jezusom pobira še bolj čudovite češnje in si teši lakoto ter gasi žejo. Lepe sanje je pretrgal gospodar, ki je s palico prihrumel na hlev in jezen kričal, da pšenice tako ne bomo omlatili in rekel:

»Prej sem našel prvega, zdaj pa bom nasekal onega drugega, pri steni. Lenuha lenuhasta!«

In tako jih je spet Peter dobil, še hujše kakor prej. Vstala sta vpričo gospodarja in šla za njim s hleva. S tem pa se gospodar ni potolažil. Oba je nagnal kot lenuha in še dodal, da takih delavcev ne potrebuje. In sta odšla.

Prišla sta v neko vas in našla večjo kmetijo. Ob gospodarskem posloplju je bilo več kop pšenice. V hiši pa je bilo slišati veliko otroških glasov. Jezus je rekel Petru:

»Tu je vdova z veliko otroki, morda rabijo pomoč za mlačev.«

Povprašata gospodinjo in kmalu je bilo dogovorjeno. Gospodinja je bila vesela, da je dobila delavce. Odšla je v kuhinjo, delavca pa h kopam pšenice. Jezus reče Petru:

»Naredi ogenj in zažgi prvo kopo!«

Peter ukreše iskro s suho gobo, razpiha in dene v suho slamo. Kopa je začela goreti, vetrič je pomagal, da je nastal velik plamen: pšenica se je sula na en kup. Pleve so letele na drugi kup, slama pa na tretji. Gospodinja v kuhinji pa je poslušala, kdaj se bodo cepci oglasili »pika poka«, pa je bilo vse tiho. Gre na dvorišče pogledat, kaj to pomeni. Zelo se je prestrašila, ko je zagledala tako velik ogenj med suhimi kopami pšeničnega snopja. Potem

pa je videla, da gre vse lepo na svoj kraj: pšenica, pleve in slama. Ko se je nehala čuditi, je rekla mlaticema:

»O, tako pa lahko sama mlatim. Pojdita, bom kar sama mlatila.« Jezus reče Petru:

»Pojdiva!« In sta odšla.

Ko sta prišla do konca vasi, se je pot začela dvigati. Nekaj časa sta molče hodila in premišljevala vsak svoje misli ter prišla do prelaza na vrhu. Jezus se ustavi in reče Petru:

»Poglej, kako zdaj tista ženska mlati.«

Peter se ozre in vidi, da je vsa vas v ognju. Ni bilo ne zrnja, ne plev, ne slame, ne hiš, ne gospodarskih poslopij, povsod le ogenj, pepel in črno oglje.

Jezus in Peter sta odšla naprej po cesti v dolino.